
GOSPODINU USUSRET

Ili – zašto nedjeljom ići na misu?

Ante Mateljan

UVOD: **BILA JEDNOM NEDJELJA!**

Kud me budiš tako rano - odgovara nedjeljom prije podne sati mladić ili djevojka (zapravo šesnaestogodišnjaci) majci, koja bi ih poslala u crkvu, na misu – jer im župnik bilježi pohađanje mise kao jedan od kriterija za pripuštanje sakramentu potvrde (mada i sam zna da od toga neće biti ništa – jer će se, kao i svake godine, i ove krizmati svi)! *Kud me budiš tako rano, pa znaš da sam se tek maloprije vratio...* *Dobro, dobro, samo ti spavaj sine!* – odgovara majka – misleći u sebi: *Pa što, neka se dijete naspava!* Ni njoj se samoj ne da u crkvu jer će tamo naići na onu nervoznu i znatiželjnu susjedu, a i župnik joj sa svojim propovijedima u koje uplete politiku, već pomalo ide na živce. Pa ni pjevanje joj baš ne paše, nije na nekoj visokoj razini! Na koncu, manje će se nervirati ako ostane doma, a kad joj se popodne vrati muž s posla, jer uvijek nedjeljom radi – pa niti ne zna kad su zadnji put zajedno ručali – otići će u onaj veliki trgovački centar, ne toliko da nešto kupi nego više da prošeta. I to ti je nedjelja!

Često se kaže da je borba za nedjelju kao slobodan dan započela s razvitkom radničkog pokreta, negdje u drugoj polovici XIX. stoljeća, te je postala tako uspješna da je dovela do 40-satnog radnog tjedna (barem u takozvanim razvijenim zemljama). Ne samo nedjelja, nego *week-end*, kraj tjedna, postao je vrijeme društvenog oslobođenja, i to kao vrijeme odmora, razonode, obiteljskog zajedništva.

Ako se nedjelju pogleda s kršćanske strane, njezin značaj se otkriva već na prvoj stranici Svetoga Pisma, budući da ona nastavlja *sedmi dan stvaranja* – dan odmora, dan počinka (*šabat*). Bog, stvarajući svijet (simbolički izraženo) u šest dana, «sedmi dan dovrši svoje djelo koje učini. I počinu u sedmi dan od svega djela koje učini. I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini» (Post 2, 2-3). I zato je sedmi dan – *šabat* – dan počinka. A budući da je čovjek stvoren na sliku Božju (usp. Post 1,27), i njemu je potreban počinak sedmoga dana.

No, što znači taj počinak? Starozavjetni Zakon (Tora) propisuje opsluživanje sedmoga dana kao *dana Gospodnjega* kao dana spomena Božjih djela: stvaranja i izbavljenja. U *Knjizi izlaska*, u popisu *Deset zapovijedi* stoji: «Sjeti se da svetkuješ dan subotnji. Šest dana radi obavljaj sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Gospodinu, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živina tvoja, ni došljak koji se nađe unutar tvojih vrata. Ta i Gospodin je šest dana stvarao nebo, zemlju, more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počينو. Stoga je Gospodin blagoslovio i posvetio dan subotnji» (Izl 20, 8-11). Ovaj nalog bit će u *Knjizi ponovljenog zakona* dopunjen sljedećim razlogom: Dužnost je ne samo počiniti sam, nego omogućiti počinak i drugima, sinovima i kćerima, slugama i sluškinjama, svojoj živini, pa čak i samoj zemlji: «Sjeti se da si i ti bio rob u zemlji egipatskoj i da te odande izbavio Gospodin, Bog tvoj, rukom jakom i ispruženom mišicom. Zato ti je zapovjedio Gospodin, Bog tvoj, da držiš dan subotnji» (Pnz 5,15).

Polemika oko nedjelje, kao neradnog dana, s jedne je strane socijalno motivirana, odnosno nastojanje da se dođe do pravednog odnosa prema radu i odmoru. No pitanje je dublje i glasi: Čemu služi

taj odmor? Samo da se obnove potrošene snage kako bi se sutra moglo biti produktivniji? Služi li odmor samo za pročišćavanje, provjetravanje od psihičkog stresa i umora, odmakom od radnog ambijenta i bavljenjem nečim drugim?

Kršćanska vizija nedjelje bitno je utemeljena na *dostojanstvu ljudske osobe*, na identitetu čovjeka – koji ga čini osobitim među svim stvorenjima. Čovjek nije produkt rada (kako veli marksizam, a prakticira kapitalizam) nego je djelo ljubavi. Ljudsku osobu ne stvara rad i produktivnost nego odnosi. Onaj prvi, odnos je s Bogom – Stvoriteljem i Spasiteljem, a potom su i odnosi s ljudima, osobama – prvenstveno najbližima, u obitelji. Stoga kršćanska vizija nedjelje bitno uključuje dvije komponente: to je *dan Gospodnji, i dan obitelji*. A kako je Gospodnja obitelj Crkva, onda je jasno da je nedjelja i *dan Crkve*. O tome želimo nešto više progovoriti na ovim stranicama.

Ponekad se, barem mi stariji, zaželimo prošlih vremena, kad nije bilo ni radija ni televizije, kad su se sva slavlja događala unutar prostora od dan hoda, kad smo imali vremena za upoznavanje, razgovor i prijateljevanje. A danas, televizija nam je skratila vrijeme, prometala su nam suzila prostor, mobiteli su nas učinili uvijek i svakome dostupnima. Rezultat – umjesto da budemo bliži, sve se više udaljavamo jedni od drugih, u moru informacija sve manje znamo, u prevelikoj brzini – ne stižemo nigdje. Osjećamo se sve više izgubljenima. Život nam je poput velegrada u kojemu su ljudi silom stisnuti jedni uz druge ali se ne poznaju. Stranci postajemo svojim najbližima.

Eto, to su neki od najobičnijih, čisto ljudskih, svakodnevnih razloga zašto nam je potrebno vratiti se nedjelji. Nedjelji kao prilici za zbližavanje, za upoznavanje, za slušanje i razgovaranje, prilici za zajedništvo i prosvjetljivanje, za popravljavanje i opraštanje. Nedjelja je *kairos!* Pogodan trenutak. Dan milosti, kako bismo bili – oplemenjujući sve svoje muke i trud kroz zajedništvo, prijateljstvo, pomoć, razumijevanje, pa i igru – postali više i bolje ljudi.

Nedjelja je prilika, prigoda koju treba iskoristiti. Neki je koriste da se napiju, da se izviču i divljaju po utakmicama, drugi da odlutaju ne bi li se mašili za zabranjeno voće, treći za zakrpe rupe koje im se neprestano pojavljuju svakoga tjedna. Čini se da, nažalost, ne shvaćaju svi – kakva je prilika nedjelja. I da se – ako se ta prilika propusti, već ovozemaljskim mjerama mjereći – gubi ne samo sedmina (1/7) života, nego da se gubi mnogo više.

U mreži naših života samo su naizgled sve niti jednake. Jer, neke su samo ovlaš upletene, a druge su nosive. Na njih se druge oslanjaju i o njima ovise. Ako se nosive niti pokidaju, isparaju, onda smo u velikoj napasti da stvari krenu naopako. A kad se jednom počnu šavovi parati, tko će ih zaustaviti? Upravo zbog te opasnosti, kao i iz svijesti da to tkanje naših života nije samo dano da ga čuvamo, nego i da ga oplemenjujemo, izgrađujemo i s drugima slažemo, te vidjevši opasnosti koje su se nad one nosive niti, koje dolaze odozgo i gore vode, nadvile, čini se da je nužno progovoriti par riječi o nedjelji kao – još uvijek postojećoj – darovanoj prilici.

1. ZAŠTO IDEŠ NA MISU?

Šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća, u našoj domovini pitanje *Zašto ideš na misu?*, nije se samo tako izgovaralo. Bilo je itekako važno, jer se postavljalo službeno, djetetu u školi, radniku na poslu, roditeljima kod traženja bilo kakve potvrde. Danas se kaže: Bila su to vremena neslobode, ali isto pitanje i dalje ostaje (a i vremena – jesu li se baš promijenila?).

I sam si pitanje *Zašto ideš na misu?* čuo mnogo puta. Pokušaj se malo prisjetiti! Možda si ga čuo u onom neobveznom razgovoru s kolegama na poslu, ili sjedeći uz čašu hladna pića s poznanicima u vruće ljetno poslijepodne na odmoru, kad ste se raspričali pomalo o svemu i svačemu? Ali možda si ga čuo i kao izrugivanje sa tvojim staromodnim i konzervativnim pogledima na svijet, ili kao iskreno čuđenje!

Nastoj se, ako ti nije baš teško, još malo prisjetiti od kojih si ljudi čuo taj upit: *Zašto ideš na misu?* Od onih koji su nekad, kao djeca išli, pa smetnuli..., od onih koji nikad nisu ni povirili u crkvu ali o svemu imaju već gotovo mišljenje..., od onih koji su malo znatizeljni, ali se to samo dade naslutiti u boji njihova glasa i u dnu duše ti zavide što uopće možeš poći na misu. Pa eto, pogledajmo ova tri načina na koja se postavlja jedno te isto pitanje.

1.1. Ruganje

Jedno od najsnažnijih psiholoških oružja, kojima se, valjda instinktivno, služe već i djeca da sebe naizgled obrane a ugroze one koje ne vole, jest ruganje. Nevjerojatno je kako se ruganje razvilo i razgranalo. Izrugivanje, podrugivanje je postao medijski najviše primijenjivani način za *uništavanje neprijatelja*, u kojem se oko zrnca istine isplete klupko naizgled logičnih zaključaka, a u stvari laži, koje se bez ikakve grižnje savjesti vješaju ljudima oko vrata s nakanom da ih utope. I mnogi se utope. Takozvani *žuti tisak* i nije ništa drugo do li sustavno izrugivanje. Sa vrednotama, s ljudima, sa svim svetinjama (ova vrsta medija, u ime navodne slobode – zapravo je već odavno dokinula sve svetinje: nema poštovanja Boga niti ljudske osobe, pa zašto onda držati do /općeg/ dobra i do same istine).

Pitanje *Zašto ideš na misu?* postavljeno na ovakav način – u stvari ne traži nikakvog odgovora. To je tvrdnja po kojoj si unaprijed klasificiran, označen kao netko tko je izvan slobode, jer se podvrgavaš nekom propisu, koji te navodno ograničava i čini manje čovjekom. U dnu ove teze stoji zapravo ideja: Svako ispunjavanje bilo kakvog čina koji nije isključivo čin tvoje (samo)volje, bez ikakvog vrijednosnog prosuđivanja sa strane, u stvari je ograničenje tvoje slobode, i zato ga treba odbaciti.

Odnosno, ako želiš biti slobodan, ne daj se vući za nos bilo kakvim ponudama vrednota. Budi moderan, poput Europe, koja je s tim raskrstila. Ma ne radi se samo o tome da u europskoj uniji jedva par postotaka (i onih koji su nominalno kršćani) ide na misu, nego da su sve one temeljne postavke, koje bi na bilo koji način taj korak mogle opravdati, sustavno uklanjanje iz javnosti, iz zakonodavstva, iz politike, iz obrazovanja. Ako, unatoč toga još uvijek ideš na misu, a što se za tebe može reći osim da si nepopravljivo konzervativan – i uz to, po svoj prilici ostario – ako ne godinama onda duhom, pa se tako dadeš vući za nos.

Nije to, nažalost, nešto što se tek sada zbiva. Nije baš za utjehu, ali je za pomoć prisjetiti se kako već biblijski pjesnik u prvom psalmu veli: *Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih, ne staje na putu grešničkom i ne sjeda u zbor podrugljivaca, već uživa u Zakonu Gospodnjem, o Zakonu njegovu misli dan i noć. On je k'o stablo zasađeno pokraj voda tekućica, što u svoje vrijeme plod donosi; lišće mu nikad ne vene, sve što radi dobrim urodi* (Ps 1, 1-2).

Što učiniti, kako odgovoriti na podrugljivce? Ovdje se zaista može primijeniti Isusova riječ: «A ja vam kažem: Ne opirite se Zlomu» (Mt 5,39). Ili, kako narod veli: *Uzalud je ćoravu namigivati i gluhu šaptati!* Takav zapravo ne traži tvoj odgovor, pa jer nije spreman – dakle niti sposoban – slušati, ne treba mu ni objašnjavati. I ako je ikako moguće, ne bi se radi toga smjeli uznemirivati.

1.2. Čuđenje

Ipak, nisu sva pitanja podrugljiva. Ima i onih koja u sebi sadrže dozu iskrenog čuđenja, bez osude ili predbacivanja. Doista, toliko smo puta susreli ljude koji nam se čude. Iskreno se čude našim postupcima, našim izborima i nekim opredjeljenjima jer ne shvaćaju niti razumiju, kako netko može tako nešto činiti, tako postupati. Eto, zato se stvarno čude kako netko može (još uvijek) ići na misu?

Takvi ljudi pokušavaju sami naći neko objašnjenje, a spremni su i poslušati obrazloženje. Samo, oni će ga odmah prilagoditi svom sustavu razmišljanja, vlastitom pogledu na svijet, slici koju već otprije imaju o Crkvi, Bogu, vjeri, istini, životu i svim pitanjima koja se u odgovoru na *Zašto ideš na misu?* mogu naći.

I zato će se njihovo čuđenje vrlo brzo pretvoriti u izvjesno zaključivanje o tome kako sigurno nešto nije u redu! Ako ideš na misu, onda mora da ti nešto nedostaje, da te boli, da osjećaš strah, da imaš neke traume kojih se nisi mogao osloboditi, da si navezan na neke djetinje/djetinjaste poglede na život i svijet, da ne možeš svojom glavom prosuđivati pa puštaš da te institucija/Crkva vodi i uređuje tvoj život. Stoga se čuditelji neprestance iščuđavaju kako to da *još uvijek* ideš u Crkvu? Još uvijek ideš na misu?

Ne čude se oni da u crkvu, da na misu idu djeca i starci. Djeci to može biti neka vrsta igre, zabave, pa čak i potreba socijalizacije, a starcima ionako ništa drugo nije preostalo, nego – ako žele svoj život malo produžiti ili se utješiti – da krenu prema iluzijama onostranosti. Ta vjerska fantazija može im dobro doći da malo olakšaju svoju starost i zdravstvene i obiteljske probleme koje ona donosi.

Ali ti, mlad i zdrav, pa da ideš u crkvu, pa da ideš na misu? I još k tome, ako si muškarac! Hajde, čovjek se ne mora čuditi neemancipiranim ženama, ali ne možeš se ne čuditi intelektualcima, emancipiranim, mladima, punim zdravlja i snage. Ta što će im to! I takvi, koji se čude dalje sugeriraju: Ma daj, pusti tu svoju neobrazovanu ženu, pusti, dapače pošalji djecu da sudjeluju u svemu u čemu i drugi sudjeluju, odnosno da se pričeste i krizmaju, ali ti – okani se i nemoj da ti se drugi rugaju. Budi muško. Jer, očito da crkva i misa nisu za one koji drže do sebe, koji su sigurni u sebe, koji su – u suvremenoj kulturi označeni kao snažni, kao *muško*.

1.3. Pitanje

Isti se upit, vidjeli smo, može postaviti na više načina. Kao ruganje, kao čuđenje, ali i kao pravo pitanje. A kad se i kako dogodi da upit *Zašto ideš na misu?* postane pravo pitanje?

Svako je pitanje najprije neizgovoreno. Naime, da bi se postavio upit, treba mu prethoditi misao, razmišljanje. Vlastito, osobno razmišljanje, koje se zatim u određenom trenutku – potaknuto nekim susretom, razgovorom, prigodom – oblikuje u pitanje koje traži odgovor.

Kad ljudi nisu posve sigurni u svoje misli, boje se postavljati pitanja. Ponekad ta pitanja treba doslovce izvlačiti iz njihove dubine, iz duše, iz dubinskih osjećaja, pokupiti ih s rubova njihovih strahova i nada (Sokrat se nazvao filozofom – prijateljem mudrosti – jer se uputio u bavljenje tim poslom, pomaganjem ljudima da postave pitanja i traže prave odgovore). Ali, ponekad se dogodi, posve neočekivano, da pravo pitanje samo nađe put na površinu, da nekako prijeđe, provali barijere i uobličići se u izgovorenu riječ ili gestu. I tom pitanju tada treba odgovor kao kruh svagdašnji od kojega se živi.

Zašto ideš na misu? Onoga trenutka kad ti je netko izgovorio ove riječi kao pitanje, postavio te je pred ozbiljnu zadaću! Tvoj mu je odgovor zaista važan, značajan za njegov život, za njegove vlastite izbore i stavove. Ne, on ne želi samo neku frazu niti objašnjenje, obrazloženje o tome kako ti se dogodilo da odeš na misu, niti kakva je misa ovdje ili ondje, niti kako je društvo naopako pa treba malo pogledati i na drugu stranu, nego od tebe očekuje razlog, motiv, nešto na što bi se i sam mogao osloniti.

Ako, kao vjernici (a trebali bi) ozbiljno shvatimo Isusov nalog svjedočenja radosne vijesti sve do na kraj zemlje (usp. Mk 16,15; Mt 28,19; Dj 1,8), onda odgovor na ovo pitanje u sebi sadrži bit samoga svjedočenja. Naime, to je ujedno ispunjenje preporuke sv. Petra apostola: «Gospodin – Krist neka vam bude svet, u srcima vašim, te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem» (1 Pt 3, 15-16a).

Dakle, kod ovako postavljenog pitanja valja biti svjestan da pita onaj tko doista traži odgovor. To traženje odgovora ujedno je traženje utemeljenja vlastite nade. Na praktičnoj razini, ovako postavljeno pitanje moglo bi se i drugačije izreći: *Daj, molim te, kaži mi zašto ideš na misu, pa ako vidim da to ima temelja, razloga i smisla i ja bih pošao. U dnu moje duše stoji ono veće pitanje: Kad mi kažeš zašto ideš na misu, nadam se da ću te moći upitati. Kako da se i ja uputim! I hoćeš li moći i mene povesti sa sobom? Još ne znam da li ću izgovoriti to pitanje kao riječ, ali ono je u meni već prisutno kao misao, kao potreba. I zato mi je tako važno da mi na to pitanje odgovoriš. Molim te, nemoj odmahnuti rukom kako to nije važno i kako sada nemaš vremena, nemoj samo poskorupiti par davno zgotovljenih fraza, nego mi kaži stvarno, za ozbiljno: Zašto ideš na misu?*

A da bi se moglo odgovoriti na ovo pitanje valja i sam znati. Valja samom sebi, na valjan i ozbiljan način, odgovoriti na upit: *Zaista, zašto idem na misu?*

2. ZAŠTO IDEM NA MISU?

Stvarno, *zašto idem na misu?* Zašto se nedjeljom ujutro ustajem već s mišlju kako se trebam lijepo obući, urediti, u svojim mislima sabrati, možda čak i svoje ukućane potaknuti, ili okupiti, i krenuti put crkve. Ne mislim na to često, ali znam, ako ne odem na misu, ostat će mi u ustima nekakav gorak okus, na čitavom tjednu mojem bit će kao nekakva šupljina koja je trebala biti ispunjena, a eto nije. A koji put mi se čak učini kao da je to rana, koju treba zaliječiti. Pa mi valja čekati još tjedan dana, ili koji blagdan kroz tjedan da tu šupljinu ispunim, da tu ranu zaliječim.

Da, priznajem ti, ponekad i sam pomislim da je to zapravo samo iz navike, iz običaja. A opet, kad malo zastanem i dublje razmislim, osjetim kako ima nešto snažno što me privlači i što se ne može protumačiti samom navikom. Kao da je po srijedi potreba koja se nekako ne da izraziti riječima, ali se je u meni udomačila, posve je jasno prisutna. Kao da joj dodirujem trag. I, pošavši korak dalje, osjećam kako se ta potreba i taj trag nastavljaju, kao da me nekako vode k onom što će mi biti oslonac u danima preda mnom.

2.1. Navika

Koliko li sam puta čuo poslovicu: *Kud svi Turci tud i mali Mujo!* I puno sam puta osjetio kako nije luda, nego da itekako ima temelja. Tako lako se u svakodnevicu opustim i postanem jedinkom koja nema baš puno volje i želje da misli svojom glavom, pa se upućujem kud i svi drugi. I tvrdim onda

da mislim, jer mislim kao svi drugi, a zapravo ne mislim uopće. Pa onda ne mogu ni odlučivati, ni samoga sebe voditi, upravljati. Takve mi navike omogućuju komoditet, ali me čine mlakim, bez želja i ideja. Zapravo, one gase stijenj (koji možda još jedva tinja) moje sutrašnjice.

A opet, kako bih bez navika? Jednostavno bih se rasuo i vjerojatno bi otišao negdje u kraj, ili pod put. Potrebno mi je držati se nekih ustaljenih putova, ceste sa svojim oznakama upozorenja i opasnosti, a i obavijesti. Eto, tako doživljavam i svoje duhovne navike. Ponekad kao pusti običaj, a drugi put kao sitne znakove što mi daju sigurnost da sam na pravom put. Ili barem da nisam posve skrenuo. Pa mi je drago da sam se naviknuo ujutro kad ustanem učiniti znak križa, da se barem koji put kod jela pomolim, da se katkad sjetim svojih pokojnika, pa čak i da kažem Bogu hvala kad je sve u redu. Ponekad iz navike i zapitam, zaprosim, zamolim, ali ne baš često. Češće ga iz navike, iskreno priznajem, uvrijedim.

A zašto onda idem na misu? Na misu odem jer su me to roditelji poučili, od djetinjstva. I to je dio mojega ritma života, što mi pomaže da se dobro osjećam, da nekako izbalansiram sve one nervoze što ih pokupim kroz tjedan sa iskrenom riječju *Bože moj, oprosti*; da se smirim, pa koji put i da zapjevam. Misa mi dođe kao nekakav običajni, mali tjedni duhovni servis, odušak ili tome slično. I sve tako dalje teče istim slijedom kako je bilo vazda. I to mi se čini dobro. Pa ti kažem, to što imam običaj poći na misu, u crkvu, baš mi dobro dođe. Vjeruj mi, to nikome nije štetilo. I volio bih da to mogu prenijeti, nekako u naviku usaditi i svojoj djeci.

Dobro, i navike imaju svoje granice. Možda me koja svećenikova propovijed malo izbacila iz takta pa promrmljam, možda nekad i sjednem na klupu uz nekoga za koga bi volio da je dalje od mene, ali kad iz crkve izađem, sve to se nekako smiri, dođe na svoje. I dobro je da je tako. Opet ti velim, to je nešto što nikome nije štetilo. Uvijek se malo oslobodiš, odvežeš dušu, čuješ i neki poticaj na dobro. Zaista još nikada nisam u crkvi čuo da me netko nagovara na zlo, a danas je i to puno!

Po navici da nedjeljom pođem u crkvu, na misu, učini mi se kako u svojim malim, sitnim slabostima i radostima, kroz tu naviku postajem nekako i s Bogom *u dobre*. S onim poštivanjem Boga što sam ga ponio iz djetinjstva, nekako se povezuje i jedno ljudsko zajedništvo s dobrim ljudima, koje me, iskreno ti velim, raduje. I zato idem na misu, nedjeljom. I neka tako ostane.

2.2. Sveto

Pitaš me *Zašto idem na misu?* Pa, da ti budem iskren, idem na misu često, možda ne baš redovito, ali nisam o tome previše mislio. Nisam se pitao! A sad, kad me ti pitaš, možda bih ti mogao ovako reći: Više puta, puno puta na misu idem iz navike. Idem iz običaja onda kad je sa mnom, s mojim životom sve u redu. Ali ima trenutaka kad nije sve u redu. Niti sa svijetom niti sa mnom. Niti oko mene, niti u meni. E tada, vidiš, valja mi se mučiti. Kao da je u meni neka napast što me odvraća i od crkve i od mise. Ali, kad je svladam, i kad se uputim tada moj hod put crkve poprima druge boje. One jednostavne i mirne boja navika, počinju se u meni pretvarati u jarke, ponekad vrlo izazovne a ponekad i mučne boje moje duše.

Tada idem u crkvu, tada idem na misu tražeći. Tražim to što nemam, to što sam izgubio. A to je najčešće, priznajem, duševni mir. To je ona ravnoteža između mojih želja i svijesti nemoći, to je ona ravnoteža između visina na koje bih se želio popeti i ponora u koji se neprestano izvrćem. Tada idem u crkvu, tada idem na misu tražeći. Tražim ne darove, nego najprije tražim tragove Božje blizine. Tražim znakove njegove prisutnosti. Jer mi je muka i želio bih s njim porazgovarati, želio bih mu se izjadati, a nekad mu i prigovoriti, ta kako može dopustiti da mi bude tako...

Idem na misu jer u crkvi, ne samo u prostoru neko i u riječi, u svemu onome što se zbiva, pronalazim nešto – što kad nadvladam napast bijega – otvara moju nutrinu, koji put za propuh u mojoj duši, drugi put mi donosi miris sigurnosti, blagoslova, mira. Velim ti, baš kad sam u najvećim poteškoćama, mukama, kad sam mimo i izvan one svoje ustaljene kolotečine, baš tada, kada mi se čak najmanje ide na misu, kad me napast odbija, baš tada me nešto vuče, govoreći mi: Tu je tvoje mjesto.

U prostoru svetoga, pokušavam izaći na kraj sa samim sobom i svijetom. Nije mi dovoljno znati, htio bih osjetiti nešto što ne znam izraziti, što me s jedne strane drži na distanci, jer sam samo čovjek, a s druge me strane osvjetljava iznutra, i pokazuje mi da nije sve izgubljeno. Eto, to nazivam svetim, to nazivam dioništvom Božjeg blagoslova. I to je jedan od najvažnijih, najtemeljitijih razloga zašto me svake nedjelje, kad se probudim, nešto privlači u crkvu na misu. Jer, tu se za mene događa sveto. Sveto koje je neopisivo, i koje je uključeno u trajnu borbu između dobra i zla.

2.3. Oslonac

Ako i mene, trećega, upitaš *Zašto idem na misu?*, evo ću ti reći. Želim biti potpuno iskren i priznajem da na misu često puta idem baš zato što mi je potrebno. Nije to samo ona *potreba za svetim*, o čemu si maloprije čuo. Razlog je najčešće (nažalost) puno prozaičniji. A glasi nevolja! I zato kucam na vrata. Teško mi je pokucati ljudima na vrata, pa tim češće zato kucam na Božja. Kakvi su ljudi – znam, a nadam se da Bog nije takav.

Znaš i sam koliko je život lijep, ali i nevoljan. KomPLICIRAN i zahtjevan, pa i jadan. Za čas me snađe nevolja, bolest u obitelji, poteškoće s djecom, sa starcima, nedostaci svega i svačega. Kroz tu bujicu života što se na me sručila provlačim se koliko mogu i kako umijem. Ali, izdaje me snaga. I ne znam kako bih dalje. Zato moram, velim ti moram doći u crkvu, moram doći na misu i zatražiti pomoć! Moram stati pred Gospodina i reći mu svoje jade, moram zatražiti njegovu snagu i pomoć da me podrži, jer ću se inače raspasti.

Velim ti, ne znam kako bih bez nedjelje i nedjeljne mise. Ne slušam ti ja puno baš ni propovijedi. Koji put uopće ne upamtim ništa. Idem na misu i tada se raspravljam s mojim Bogom, tada tražim da mi pokaže izlaz, da mi prosvijetli put, da mi dade snagu, prosim njegovu ruku da se na nju oslonim, da mi se život ne raspadne. Da, priznajem da se koji put i isplačem, od srca. Nad gubitkom svojih dragih, nad nepravdama koje doživljavam, nad nerazumijevanjima i nad nedostatkom ljubavi.

Vjeruj mi, da nije toga nedjeljnog susreta s Gospodinom u misi, život bi mi se rastočio. I nije mi jasno kako mogu živjeti oni koji ne poznaju taj trenutak oslanjanja na Boga? U čemu i kako oni mogu utvrditi, utemeljiti svoj život, na što ga oslanjaju? Zar njima nije potreban oslonac, zar ne vide kako im, ma gdje bili i ma tko bili, zapravo život izmiče iz ruku?

Za mene je nedjeljno jutro trenutak kad u crkvi molim da me Gospodine uzme za ruku i povede, za mene je misa trenutak kad nekako (a ne mogu ti ja to objasniti kako) doživim da se to doista i zbiva. Tada, bar za neko vrijeme mogu smirenije, vedrije i jednostavnije ići kroz život. Jer, osjećam da mi je pružena Božja prijateljska ruka, ne da me kazni i satre, nego da me podrži na putu kroz ovozemaljsko čistilište. A u čistilištu je, u svakom slučaju, cijelo brdo jada. I smrada kojega se treba osloboditi.

Meni je, doista, nedjeljna misa upravo jedan izlazak iz mojega čistilišta. Izlazak na zrak u kojem udišem druge mirise. Da, svakako, kajem se za svoje zloće i primam na dar oprostnje i mir. Taj dar – iznutra, čini mi se poput konopca kojim me je snaga Duha, snaga odozgo zakačila i povukla

u vis. I to tim jače osjećam kad mi se učini da su me pritisnule veće muke i jad. Ne bih želio da ovo shvatiš krivo, kao da ja ne znam za potrebu nošenja križa, ili da sam opsjednut nevoljom. O, ne! Ja samo znam, da nije toga sedmoga blagoslovljenoga dana, nedjelje i nedjeljne mise, da bi me oni ostali dani udavili.

Eto, zašto idem na misu? Idem iz potrebe, što otprilike sličići onoj želji što se i u tebi probudi u olovno jutro pritisnuto teškim oblacima južine od kojih se ne naziru obzorja, želji da razgrneš svu tu maglu i otvoriš plavetnilo neba, kroz koji će u tvoj život prostrujati zraka svjetlosti. Eto, kroz to plavetnilo, kroz tu maglu pogledat ćeš iza obzorja, naslutiti kako se s one strane krije priča dostojna da se ispriповjedi, kako se s one strane krije slika još očima neviđena i pjesma još neispjevana. Tako, tražeći pjesmu svojega života, tražeći sliku i simfoniju svojega života idem ti na misu, idem u crkvu!

3. ZAŠTO IĆI NA MISU?

A sada, nakon tuđih pitanja i vlastitih promišljanja, stvarno, što znači *Ići na misu*? Zašto ići na misu nedjeljom, pa koji put i običnim danom? Kako na to pitanje odgovoriti a da bude shvatljivo, razumljivo, jasno, da ne bude nekako isprepletено nerazumljivim izričajima i nekad davno, u drugačijim vremenima skrojenim odgovorima.

Da bi se pravo odgovorilo na pitanje *Zašto ići na misu?* valja uvidjeti temeljnu razliku između osoba i stvari. Jedno je *ići po nešto*, *ići negdje*, a drugo je *ići nekome!* Kad se ide negdje po nešto, onda se obavlja posao. Onog trenutka kad je objekt dosegnut, tada je i cilj ostvaren. Toliko se puta hvalimo da smo negdje bili, gdje drugi nisu bili i doživjeli ono što drugima nije bilo moguće. Ljudi idu u planine, upućuju se u raznovrsne avanture po dalekim krajevima. Ljudi idu (uostalom, *čovjek je biće koje hoda*), i čini se da je taj hod nezaustavljiv. Ljudi idu da bi našli nešto, za što misle da ih može ispuniti, da im može popuniti život. Idu da bi zaradili novac, da bi otkrili nove mogućnosti, da bi postigli nešto što do tada nisu imali. Danas bi, ekonomskim rječnikom zboreći rekli: taj hod je kao *trgovačko putovanje*.

Ima, međutim i druga vrsta hoda, koja ne odgovara na pitanje gdje idem? – nego komu idem? Da, *komu idem?* – to je pravo pitanje! Nekad ne idem nikomu nego bježim od nekoga (pa i od samoga sebe), ali najčešće ipak idem – da bih došao nekome. Doći nekome znači doći ususret. I tu naš hod dobiva osobitu ljepotu, budući da je susret moguć tek kad je osvjetljen bojama povjerenja, nade i ljubavi. Možeš poći ususret samo onomu komu vjeruješ i tko ti vjeruje, nekome koga jedva čekaš vidjeti, zagrliti, onomu s kim možeš podijeliti vlastiti život bez straha, u predanju i ljubavi! Eto, tek to je prava radost putovanja.

A znamo mi dobro kako li je blagoslovljen svaki korak ususret, jer ima snagu podići s tla i osoviti dušu, jer ima moć iznenada odagnati mrak ozarenim licem! Kako je blagoslovljen svaki korak ususret jer je najbolji lijek i sredstvo za pomlađivanje, jer je zreo plod davno posijanog sjemena prijateljstva i ljubavi. Kako je blagoslovljen onaj korak koji donosi poruku mira i radosti. Davno već o tom hodu prorok zapisa: «Kako su ljupke po gorama noge glasonoše radosti koji oglašava mir, nosi sreću, i spasenje naviješta, govoreći Sionu: *Bog tvoj kraljuje!*» (Iz 52,7).

Zašto, dakle, ići na misu? Pa to ne znači ništa drugo do li se uputiti Gospodinu ususret! A da bi se susret doista dogodio, valja se s Gospodinom ne samo upoznati nego i sprijateljiti, ući u dom

njegov, sjesti do njegovih nogu i poslušati mu glas, blagovati čista srca za njegovim stolom, u zahvalnosti. Eto, to znači ići na misu! Eto, o tome nam valja malo razmisliti.

3.1. *Gospodin s vama!*

Zanimljivo je prisjetiti se da svako kršćansko bogoslužje, a na poseban način misna liturgija započinje znakom križa i trojstvenim zazivom *U ime Oca i Sina i Duha Svetoga*. Usklik koji slijedi, a tako nam je običan jer smo ga bezbroj puta čuli, glasi: *Gospodin s vama!* Ovo je na neki način već i tumačenje prvog zaziva, *U ime Oca i Sina i Duha Svetoga*, jer nam želi reći da je Trojedini Bog s nama! To je na svoj način tvrdnja, očitovanje vjere, a s druge strane je i želja: *Neka Gospodin bude s vama*. Bog kojega ste zazvali, kojemu ste se uputili, kojega tražite, neka bude s vama! Je li ta želja, ta tvrdnja preuzetna? Bila bi, da se sam Bog nije potrudio da je ispuni, ostvari! A njezino ostvarenje upravo je na najveličanstveniji način ispunjeno u misi, u euharistiji.

Na koji je način Gospodin s nama? Kršćanski odgovor na ovo pitanje polazi od ispovijesti vjere Crkve, da je Bog *«radi nas i radi našega spasenja sišao s nebesa. I utjelovio se od Marije Djevice: i postao čovjekom. Raspet također za nas: pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan. I uskrsnuo treći dan, po Svetom Pismu. I uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu»*. Dakle, Bog je u ovom svijetu prisutan ne samo kao uzrok postojanja (Stvoritelj) i kao temelj svega što jest, nego je *utjelovljen, u osobi Isusa iz Nazareta, sina Marijina, koji je pravi Bog i pravi čovjek* (s ovom ispoviješću vjere u kršćanstvu sve stoji – ili pada).

Ali, *na koji je način Gospodin s nama?* (Pod *Gospodin* ovdje specifično podrazumijevamo Krista, kao utjelovljenoga Sina Božjega). Na to se može sasvim lijepo odgovoriti već malo pažljivijim uvidom u strukturu misnog slavlja, a u povezanosti s samim Isusovim riječima, njegovom porukom (i oporukom izgovorenom na posljednjoj večeri!). Isus je vrlo jasno obećao svojim učenicima da će ostati s njima i nakon svoje proslave, uskrsnuća i uzašašća. To obećanje njegove trajne prisutnosti možemo otkriti u četiri tvrdnje:

- «Nebo će i zemlja proći, ali riječi moje ne, neće proći» (Mt 24,35)
- «Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima» (Mt 18,20)
- «Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen» (Lk 22,20)
- «Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste» (Mt 25,40)

Sveta misa, kao događaj susreta s Gospodinom, uključuje sva ova četiri vida. Najprije, tu je *okupljena zajednica Crkve* (pa makar bilo samo dvoje ili troje vjernika!) u Kristovo ime. Potom, ta zajednica *sluša Božju riječ*, na poseban način Kristovu poruku koja nam je sačuvana zapisana u evanđeljima, i nad tom porukom razmišlja, ispitujući svoj život i određujući se za budućnost. Vrhunac zajedništva ostvaruje se u sakramentalnom činu – *u slavlju spomena Gospodnje muke, smrti i uskrsnuća* – i u sudioništvu u tom otajstvu po sakramentalnoj pričesti Tijela i Krvi Gospodnje. Konačno, misa se ne dovršava, nego se pretvara u poslanje ljubavi: *Idite i činite ono što je Isus činio u svijetu*, ljubite svoju braću, osobito one najmanje i najpotrebnije (pa čak i neprijatelje svoje) – i tako će Gospodin biti trajno s vama.

Odgovor na pitanje *Zašto ići na misu?* krije se, dakle, u vjeri u Isusa Krista kao utjelovljenoga Boga i Spasitelja, u vjeri u spasenjsko značenje njegove muke, smrti i uskrsnuća, u vjeri u njegovu trajnu prisutnost u Crkvi i u vjeri u posebnost euharistijske nazočnosti u sakramentalnom činu euharistije. Odnosno, u vjeri da se u misi susrećemo s Gospodinom.

Bez i mimo te vjere – ići na misu je bezrazložno. Međutim, s tom vjerom ići na misu postaje ne samo razumljivo, nego i još puno više, postaje radosno. Nedjeljno euharistijsko slavlje postaje *radosni susret s Gospodinom*, pa i onda kad smo u mucu i nevolji, u poteškoćama i problemima. Ta se radost izražava *u riječi* – njegovoj upućenoj nama i našoj upućenoj njemu; izražava se i *u znaku* – u samom dolasku i stavu, u prinosu i primanju njegova dara; izražava se *u zajedništvu* – u Crkvi kao obitelji, zajednici braće i sestara u Gospodinu; izražava se *u poslanju* – u nastojanju da sudjelujemo u preobrazbi svijeta sve do ostvarenja kraljevstva Božjega.

Radost susreta s Gospodinom ne može pomutiti niti naša ljudska slabost i grešna prošlost (Gospodin nam nudi oslobođenje od toga tereta u sakramentu pomirenja – ispovijedi), ne može je ugasiti niti svijest da smo skloni zlu (zato i ištemo pomoć i snagu Duha), ne može nas ustrašiti niti zlo koje je u svijetu, jer znamo da je Gospodin pobijedio svako zlo, pa i samu smrt kako bi nas oslobodio od svakoga straha! Eto, zato je svaka misa u sebi radost, i pravo se slavi u iskrenoj kršćanskoj radosti. A to je, u stvari, oznaka i svakog oblika kršćanskog bogoštovlja. Nije stoga bez razloga da svaki dan Crkva započinje svoje hvale, molitve i prošnje usklikom: «Dodite, kličimo Gospodinu, uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome! Pred lice mu stupimo s hvalama, kličimo mu u pjesmama» (Ps 95, 1-2).

3.2. *Ovo činite meni na spomen!*

Pa ipak, postavlja nam se daljnje pitanje: U čemu je specifičnost mise, za razliku od drugih oblika susreta s Gospodinom prisutnim među nama, da bi imala toliki značaj? Zar je toliko važna da postoji čak i crkvena zapovijed o pohađanju nedjeljne mise? Evanđelje se može (i treba) čitati i u tišini vlastitog doma, djela ljubavi valja vršiti u skrovitosti *da ti ne zna ljevica što čini desnica*, a zajedništvo u vjeri započinje u samoj obitelji, koja je i nazvana *domaća Crkva*.

Specifičnost mise, odnosno euharistije s jedne strane je u tome što na liturgijski način *u jedno slavlje uključuje sve ove vidove susreta s Gospodinom*, te ih oblikuje u bogoslužje, u jedno tkivo u koje je uključeno stoljetno iskustvo kršćanske vjere i duhovnosti, a istodobno i sadašnja situacija vjerničke zajednice i potrebe pojedinih vjernika.

S druge strane, *bitni dio misnog slavlja je sakramentalni čin!* To znači da na vidljivi način, u riječima molitve izgovorene nad tvari kruha i vina, snagom Duha – jer je on sam to tako htio – u zajednici Crkve osobno, tvorno i bitno postaje prisutan sam Isus Krist. U kruhu koji je snagom Duha postao njegovo Tijelo i u vinu koje je njegova Krv, on sam se – na sakramentalan način (ne prividno, nego na otajstven način!) – daruje onima koji su njegovi, koji mu vjeruju, koji su dionici njegova života, koji ga slijede, koji su ucijepljeni u njega i tvore jedno tijelo – Crkvu. Darivajući sebe Krist Gospodin daruje život, milost, ljubav, snagu za putovanje u vječnu radost, u dom Očev na nebesima.

Temelj euharistijske vjere Crkve jasno nam je prenesen u novozavjetnim izvještajima o ustanovi euharistije. Sveti Pavao, pišući kršćanskoj zajednici u Korintu, u kojoj su se pojavili neredi prigodom blagovanja koje je bilo pridruženo slavljenju euharistije, jednostavno prenosi prvotni navještaj vjere: «Doista, ja od Gospodina primih što vama predadoh: Gospodin Isus one noći kad bijaše predan uze kruh, zahvalivši razlomi i reče: ‘Ovo je tijelo moje – za vas. Ovo činite meni na spomen’. Tako i čašu po večeri govoreći: ‘Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi. Ovo činite kad god pijete, meni na spomen’. Doista, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete dok on ne dođe. Stoga, tko god jede kruh ili pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će

krivac tijela i krvi Gospodnje. Neka se dakle svatko ispita pa tada od kruha jede i iz čaše pije» (1 Kor 11, 23-28).

Paralelne tekstove o ustanovi euharistije nalazimo u evanđeoskim izvještajima o Isusovoj posljednjoj večeri, kako kod Mateja (Mt 26, 26-29), tako i kod Marka (Mk 14, 22-25) i Luke (Lk 22, 14-20). Jedino sveti Ivan u svojem evanđelju ne donosi riječi ustanove euharistije, nego na to mjesto stavlja opis Isusovog pranja nogu učenicima (Iv 13, 1-17), nakon čega slijedi zapovijed ljubavi, govor o trsu i lozama, obećanje dara Duha i velikosvećenička molitva (Iv 17). Ivan to vrlo vjerojatno čini iz razloga što svoje evanđelje piše u vrijeme kad se euharistijsko slavlje posve jasno ustalilo u kršćanskim zajednicama, te mu nije trebalo ponavljati ono što je svima znano, a htio je posebno istaknuti veličinu Isusove ponizne ljubavi.

Ako bismo htjeli još malo dublje zaći u samu sakramentalnost euharistije, trebali bismo rastumačiti nekoliko važnih stvari: - što je to zapravo Isus učinio na Posljednjoj večeri; - kakve to veze ima sa starozavjetnom Pashom a kakve veze s njegovom mukom, smrću i uskrsnućem; - kako su tu Isusovu gestu shvatili njegovi učenici; - kako je prva Crkva izvršavala nalog *Ovo činite meni na spomen*; - kako se liturgijski oblikovao razvoj od apostolskog *lomljenja kruha* do našeg današnjeg euharistijskog slavlja; - što znače pojedini izrazi kojima je Crkva kroz povijest ispovijedala vjeru u osobnu, tvarnu i bitnu Kristovu prisutnost u euharistijskim prilikama; - što zapravo znači štovanje euharistije izvan mise; - kakav je odnos između euharistije i ostalih sakramenata? Moguće je postaviti i mnoštvo drugih, vrlo konkretnih pitanja, ali na njih u ovom kratkom tekstu nije moguće odgovarati (što ne znači da nisu važna – i da na njih svaki vjernik ne bi trebao tražiti odgovor, primjerice u *Katekizmu Katoličke crkve*).

No, ne bi valjalo izostaviti barem kratki osvrt na *sadržaj vjere Crkve u Kristovu prisutnost u euharistiji*. Bez toga, teško da bismo mogli stvarno razumjeti doseg euharistijskog otajstva i razloge tolike radosti što ga ono unosi u vjernički život. Sve uvijek započinje ispoviješću vjere u utjelovljenje, u paradoksalnu stvarnost Božjeg učovječenja u ljudsku povijest, u sasvim određenom trenutku i na određenom mjestu, dotično u vrijeme Augustova vladanja, u rimskoj pokrajini Palestini, rođenjem od mlade djevojke Marije iz Nazareta. Taj nedokučivi Božji ulazak u povijest i prolazak kroz povijest završio je, ljudskim očima gledajući tragično, Isusovom osudom od Poncija Pilata i raspećem na križu između dva razbojnika na Golgoti, nadomak Jeruzalema.

No, tu priči nije kraj. Paradoksalna Božja povijest s ljudima se nastavlja u posvjedočenju Isusova uskrsnuća od mrtvih (u susretu učenika s Uskrsnulim) i njegovoj proslavi (uzašašću na nebo). Dapače, još i više. Nastavlja se u drugom obličju Kristove – Gospodinove prisutnosti u svakom trenutku povijesti što slijedi. Kristova prisutnost ovdje i sada (u ovom prostoru i vremenu) ujedno je i otajstveno (sakramentalno) obnavljanje njegova pashalnog otajstva. Ili, mogli bi reći: Gospodin se uprisutnjuje u naše vrijeme, u naš život da bismo mogli biti dionici onoga što se njemu dogodilo. A što se to njemu dogodilo? Sve što se nama može dogoditi. I još više. Dogodilo se i uskrsnuće od svega zla, pa čak i od same smrti. I kad susrećemo Gospodina, već dotičemo njegovo uskrsnuće, već nas zahvaća i u nama se ukorjenjuje da nas – u trenutku naše vlastite smrti, izbavi od propasti. Zato je svaki susret s euharistijskim Isusom zapravo predanje i vapaj: *Gospodine, evo ti moje srce... evo ti moj život da ga preobraziš u svoj život! Ti si Bog sa mnom, želiš po pričesti čak biti Bog u meni, pa primi i ovo moje siromaštvo kao zalog i znak ljubavi*.

Eto, upravo je ta *Božja ljubav koja nam je darovana u osobi Isusa Krista, srž vjere u Kristovu osobnu, tvarnu i bitnu prisutnost u euharistijskim prilikama*. U euharistiji, u misnom slavlju ne radi se samo o nekom simboličnom religioznom obredu – nego se radi o osobnom susretu s Isusom

Kristom; ne radi se samo o zamišljenoj viziji ili tek izgovorenoj riječi – nego o stvari kruha i vina koji se kao Tijelo i Krv Kristova po pričesti pretvaraju u mene, u moj život; ne radi se tu o nekoj preobrazbi što je mi pripisujemo tvarima – nego o promjeni koja se događa u samoj biti stvorene stvarnosti, a koju vrši sam Gospodin svojom božanskom moći. Tako je jasno – onome tko gleda očima vjere – da se u euharistiji ne radi o magiji, nego o Božjem zahvatu, o djelu Božje neshvatljivo velike ljubavi!

3.3. *Dar i uzdarje*

Radost euharistijskog susreta – u riječi i znaku – dvostruka je radost. Upravo stoga što je radost zajedništva. U zajedništvu se ostvaruje određen oblik recipročnosti, u zajedništvu se ne samo daje, nego i prima. Zajedništvo je, s te strane gledano, interaktivno: darivajući sebe (od sebe) iskazujem poštovanje, brigu, zahvalnost i ljubav, te primajući (od drugoga) očitujem prihvaćanje, razumijevanje, otvorenost i dobrohotnost.

Euharistijski spomen Kristova događaja spasenja oblikovan je na način dara i uzdarja, na način sudioništva u događanju kojim se ostvaruje jednom započeta veza prijateljstva, kojom se također i utvrđuju temelji za njezin rast u budućnosti, te za izgradnju drugih odnosa na temelju te povezanosti.

Koji je *euharistijski dar*? *S naše, ljudske strane prinosimo same sebe*. Znak toga prinosa je dolazak: mi idemo na misu, dolazimo na misu, upućujemo se na misu. A kao simbol toga prinosa nas samih, izgovaramo riječi i vršimo geste. To su riječi pozdrava, pomirenja, opraštanja; to je i samo slušanje. Kao simboličku stvarnost koja izražava taj naš stav prinosimo i nešto od sebe, nešto svoje: kruh i vino kao simbole svega onoga što nam je najpotrebnije za život, zatim prinosimo i nešto od svojega imanja, novca, da bude upotrijebljeno u djelima solidarnosti i milosrdne ljubavi.

S Božje strane euharistijski dar je u tome što Bog također prinosi samog sebe. Kao što nam se je Bog darovao u Utjelovljenju, tako se i u euharistijskom činu zbiva prinos samog proslavljenog Krista – koji se daruje onima koji ulaze u zajedništvo s njim. Znak tog dara (ali ne samo znak, nego sam dar!) je u duhovnoj (po snazi Duha Svetoga) preobrazbi (pretvorbi) naših darova kruha i vina u samoga Krista, u njegovo Tijelo i Krv, što znači u njegov život i njegovu žrtvu, u dar spasenja.

Kao što se značaj, kvaliteta našega dara, njegova veličina, ljepota i plemenitost mjeri ne samo po stvari nego najprije po ljubavi darovatelja, tako i Božji dar može biti onoliko velik, lijep i plemenit, koliko je velik i dobar sam Bog. A kako je Bog svemoguć i svet, i njegov dar toliko nadilazi naše darove koliko njegova svemogućnost nadilazi naše ograničenosti i njegova svetost i dobrota našu slabost i grešnost. *Upravo stoga što je Krist zaista pravi Bog, može nam darovati samoga sebe. Pa čak i na način hrane, Kruha i Vina*, u obličju simboličkog čina euharistijskog, misnog slavlja.

Ovo *međusobno darivanje* ide još jedan korak dalje. Ono se ne zaustavlja samo u prisutnosti (jedan uz drugoga) nego *se nastavlja u međusobnom prožimanju*, gdje na otajstveni način postajemo zapravo jedno s Gospodinom. Taj otajstveni način je, začudo, posve jednostavan i svakodnevan, *to je blagovanje*, gozbeno zajedništvo stola. U tom zajedništvu stola zbiva se vrhunac darivanja i uzdarja: Bog nam se daruje da zaista bude Bog s nama, Emanuel, u našem osobnom životu, u našoj osobnoj povijesti. Krist nam se daruje do te mjere da se ujedinjuje s nama, s našim životom, da se posve usklađuje s nama, preobražava i pretvara u nas, te nas stoga baš ništa ne može rastaviti od njega!

Ali odmah stiže i pitanje kako se to mi vjernici, u euharistijskoj pričesti, darujemo Kristu? Ako malo razmislimo o onom što se u tom susretu događa, postaje jasno da se mi darujemo Kristu na način da mu se stavljamo na raspolaganje da po nama bude prisutan u svijetu, među ljudima, u najrazličitijim situacijama života, upravo sada. Onaj tko se Kristu daruje u pričesti daruje mu ne samo svoje tijelo nego sav svoj život da bude nositelj božanske prisutnosti u svijetu. A gdje je Bog prisutan ondje i djeluje, ondje su događa božanska ljubav. Pričesnik je dakle sebe dao na raspolaganje Kristu da ga učini svojim, da ga uzme za pronositelja božanske ljubavi u svijetu.

Zašto se onda, kad se govori o svetoj misi, govori o žrtvi? To bi već iz prije rečenoga trebalo biti jasno! Jer, *zar žrtva nije predavanje, darivanje drugome?* I to do kraja – čitavoga svojega života! Kristova žrtva za nas, predanje ljudima i za ljude do smrti na križu, obnavlja se u euharistiji! Krist nam se ponovo daruje istom spasenjskom ljubavlju – samo je sakramentalan način – u vidljivim prilikama kruha i vina pod kojima se uprisutnjuje osobno, tvorno i bitno! To je Kristova euharistijska žrtva! On osobno nam se daruje! S naše strane, žrtva je i naše predanje Kristu – po kojem se odričemo svoje volje i izgovaramo: *Budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji* (Mt 6,10), to jest u našem životu, ovdje i sada. Pa što koštalo da koštalo! Čak i pod cijenu samoga života!

U tom dvostrukom dinamizmu, Božjeg djelovanja u sakramentalanom znaku i daru Isusa Krista, i našeg uzdarja u pristupanju Gospodinu i predanju sebe njemu primajući ga svoju duhovnu hranu, zajednica Crkve prepoznaje trajno ostvarivanje neuništive veze između Boga i ljudi, prepoznaje i pobjedu nad svakim oblikom negiranja, odbacivanja Boga i nad samim zlom i Zlim, pa čak i nad samom smrću. Jer, «tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? ... Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem» (Rim 8, 35.38-39).

Ovo euharistijsko, misno, pričesno zajedništvo s Kristom u Crkvi – po kojem smo mi s Gospodinom i Gospodin s nama – znak je i sredstvo spasenja. Ali, do njegova konačnog ostvarenja u vječnosti ono treba preobražavati i svu stvorenu stvarnost. To se ostvaruje po djelima kršćanske ljubavi i ljudske solidarnosti s potrebnima, potlačenima, malenima i svima koji su na bilo koji način nepravedno isključeni iz dioništva na dobrima ovoga svijeta. A sve je to moguće samo u istinskoj svijesti zajedništva s Bogom i ljudima, koje pak rađa iskrenom radošću.

3.4. Unatoč protivštinama

Zajedništvo s Bogom i s ljudima je obogaćujuće, ali i zahtjevno! U njemu treba ustrajati unatoč protivštinama, koje se uvijek nanovo pojavljuju. A koje su to protivštine? Je li to nedostatak vremena, je li to nerazumijevanje samog misnog slavlja, jesu li to sablazni koje nas pogađaju kad vidimo čega sve ima u Crkvi, jesu li to mučne i nejasne propovijedi i oskudno sudjelovanje u bogoslužju.

Unatoč svim protivštinama, kršćanin bi morao smoći hrabrosti i radosne slobode da ne samo nedjeljom, nego i običnim danom pođe na misu. Zašto? Jer protivštine dolaze od ljudi, dolaze iz naših struktura i naših međusobnih, ali i unutrašnjih nereda. Protivštine ne dolaze od Krista. Dapače. Krist je moćan da sve te protivštine svlada! I stoga nam se nije bacati na krivnje i krivce drvljem i kamenjem, nego ih s ljubavlju otklanjati, da drugima ne priječe put do susreta s Kristom.

Nemaš vremena za misu? Promisli da dan ima 1440 minuta i izračunaj koliko ih potrošiš svakoga dana ni u što? Koliko tjedan ima sati? 168! Pa da jedan sat tjedno ne možeš pronaći za Boga? Zar zaista nemaš sat vremena za poći na misu?

Ne razumiješ što se to oko tebe događa? A kad si zadnji put uzeo u ruke *Sveto pismo*, *Novi zavjet*, *Katekizam Katoličke crkve*, ozbiljan vjerski tisak? Koliko si vremena posvetio pouci u vjeri, kad si pohodio neki ozbiljan vjerski tečaj?

Sablažnjavaju te zla u Crkvi i što se priča, piše i prikazuje o ljudima Crkve, kroz povijest i danas? Jesi li ikad to usporedio s dobrom koje je u Crkvi i koje se po Crkvi daruje svijetu, svim ljudima? Od karitativne dobrotvornosti do upućivanja u moralne i ljudske vrednote? I zar je moguće da u Crkvi nisi susreo svete ljude? I zar i za te ne vrijedi Isusova riječ: *Tko je bez grijeha neka prvi baci kamen!* (usp. Iv 8,7)?

Veliš da koji put *jedva možeš progutati svećenikovu propovijed*? Ne opravdavajući nikoga ipak svjedočim da je teško i zahtjevno govoriti ljudima. Ali baš zato valja moliti za one koji navješćuju Radosnu vijest – da bi bili i vjerodostojni i razumljivi ljudima današnjeg vremena, ne iskrivljujući istinu, i ne prodajući svoju slamu umjesto Božje hrane! Ponekad je dobro, na lijep način, i upozoriti, pa čak i zamoliti propovjednika da se više dotakne onoga što smatramo potrebnijim, dajući mu do znanja da ga poštujemo i da za njega i molimo!

ZAKLJUČAK: **OTVORENA VRATA!**

Kad me upitaju *Zašto ideš na misu?* obično odgovorim: Jer su mi otvorena vrata! Kad vidim otvorena vrata Crkve, ne mogu da ne navratim, da ne pozdravim svoga Gospodina. Tamo gdje su otvorena vrata uvijek mi se nešto otkrije, razveseli me, osokoli i potakne. Kako da ne dođem na misu kad znam da su mi otvorena vrata srca samoga Gospodina koji me poziva i čeka, koji mi je pripremio gozbu!

Zato, kad čujem pjesmu nedjeljnih zvona, to mi je kao dozivanje prijatelja kojemu se trebam javiti, s kim želim porazgovarati, s kojim jedva čekam sjesti za stol! Eto, na primjer, na pamet mi pade upit: Zar ne bih kao melodiju na svoj mobilni telefon mogao instalirati zvuk zvona moje župne Crkve?

Kad se uputim u Crkvu, na misu, mada sam već u zrelim godinama, osjetim se kao dijete koje se uputilo Ocu i majci. I koje zna da će se kod Oca susresti s mnogom braćom i sestrama. Stoga, svaki put nanovo u meni zadržte strune duše od radosti susreta. Jer znam da će me taj susret ispuniti mirom, radošću i blagoslovom, kako bih mogao nastaviti živjeti prijateljstvo s Bogom i ljudima.

Zašto idem na misu? Zato jer želim živjeti! Na misu idem jer se od mise živi! Jer se od Boga živi! Ići na nedjeljnu misu, nije to pitanje ispunjenja neke nerazumljive Božje ili ljudske zapovijedi. To čak nije niti samo pitanje pripadnosti zajednici Crkve. To je daleko više: ***Ići na misu – to je pitanje vjere i ljubavi!***